

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова приймальної комісії,

ректор ДНУ

Сергій ОКОВИТИЙ

« 28 » 03 2025 р.

ПРОГРАМА
СПІВБЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

для вступу на навчання для здобуття
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
на основі ПЗСО або НРК5

Дніпро – 2025

Handwritten signature
or. bida

Програму склав:

Чепурко Олександр Олексійович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.

Програму вступного випробування (індивідуальної співбесіди) з історії України розроблено на основі чинної програми національного мультипредметного тесту (НМТ), яка відповідає програмі зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) з історії України, затвердженій наказом Міністерства освіти і науки України № 696 від 26 червня 2018 року.

Організація та проведення індивідуальної співбесіди здійснюється відповідно до положення «Про приймальну комісію Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара» та «Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти у Дніпровському національному університету імені Олеся Гончара у 2025 році». Під час співбесіди оцінюється глибина знань вступників з історії України та рівень сформованості ключових і історичних компетентностей (хронологічної, просторової, інформаційної, логічної, аксіологічної).

Вступне випробування проводиться у формі індивідуальної співбесіди, результат якої оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Позитивною вважається оцінка 130 балів і вище. Під час проведення вступного випробування не дозволяється користуватися підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо інше не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником сторонніх джерел інформації (включаючи підказки) його буде відсторонено від подальшої участі у випробуванні, а результат оцінено нижче мінімального прохідного бала, встановленого Приймальною комісією та Правилами прийому, що унеможливить допуск до конкурсного відбору або зарахування на навчання поза конкурсом.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.

Вступ до історії України	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Історія України як наука. Періодизація історії України. Джерела з історії України: речові, усні, писемні, візуальні. Поняття та терміни: «історія», «історія України», «хронологія», «історичне джерело», «археологія», «цивілізація».	Розпізнавати на картосхемі територіальні межі України. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Пояснювати сутність історії як науки. Визначати основні загальноусталені періоди історії України. Характеризувати різновидові джерела з історії України.
Стародавня історія України	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Поява та розселення людей на території України. Заняття привласнювального господарства. Неолітична революція. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Ремесла. Трипільська і середньостогівська археологічні культури. Кочовики раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та в Криму. Велике переселення народів. Перші писемні згадки (венедів, антів, склавів). Велике розселення слов'ян. Історичні витоки українського народу. Дати: IV – середина III тис. до н.е. – розселення племен трипільської і середньостогівської археологічних культур на території України; VIII – VI ст. до н.е. – Велика грецька колонізація; друга половина V – VII ст. – Велике розселення слов'ян. Історично-культурні пам'ятки: браслет із меандровим орнаментом із Мізинської стоянки; орнаментована кераміка трипільської культури; золотий гребінь із кургану Солоха – кінець V – початок IV ст. до н.е.; золота пектораль із кургану Товста Могила – IV ст. до н.е.; Херсонес Таврійський – сучасний вигляд; Збруцький ідол. Поняття та терміни: «палеоліт», «привласнювальне господарство», «мезоліт», «неоліт», «неолітична революція», «відтворювальне (продуктивне) господарство», «археологічна культура», «енеоліт», «бронзовий вік», «ранній залізний вік», «колонізація», «кочовик», «курган».	Розпізнавати на картосхемі місця основних стоянок людей кам'яного віку на теренах сучасної України (Королеве, Київ-Коба, Кирилівська, Межиріч, Мізин); території розселення носіїв трипольської і середньостогівської археологічних культур, киммерійців, скіфів; місця розташування античних міст-колоній Північного Причорномор'я та Криму (Тіра, Ольвія, Пантікапей, Херсонес), Боспорського царства; напрямки розселення слов'ян під час Великого переселення народів. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Пояснювати наслідки та значення Великої грецької колонізації, Великого переселення народів та Великого розселення слов'ян для розвитку українських земель. Визначати основні риси археологічних періодів, неолітичної революції, причини та наслідки занепаду Великої Скіфії, особливості грецької колонізації Північного Причорномор'я та Криму. Характеризувати суспільне, господарське та духовне життя носіїв трипільської і середньостогівської археологічних культур, киммерійців, скіфів, сарматів, мешканців міст-колоній Північного Причорномор'я та Криму, давніх слов'ян. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Русь-Україна (Київська держава)	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Розселення східнослов'янських племінних	Розпізнавати на картосхемі території розселення східнослов'янських племінних

союзів (поляни, сіверяни, уличі, тиверці, хорвати (білі хорвати), волиняни (дуліби, бужани), древліяни). Назва «Русь». Руська земля. Утворення Русі-України (Київської держави). Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність перших київських князів. Державотворення кінця X – середини XI ст. Запровадження християнства як державної релігії. «Руська правда». Правління наступників Ярослава Мудрого. Русь-Україна (Київська держава) в першій третині XII ст. Боротьба з половецькою загрозою. Роздробленість Русі-України (Київської держави). Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність.

Дати:

860 р. – похід Аскольда на Константинополь, укладання першого відомого договору Русі з Візантією;

907, 911, 941, 944 рр. – походи князів на Константинополь;

882 р. – об'єднання північних та південних руських земель Олегом;

988 р. – запровадження християнства як державної релігії;

1019 – 1054 рр. – князування Ярослава Мудрого в м. Київ;

1036 р. – розгром печенігів князем Ярославом Мудрим;

1097 р. – Любецький з'їзд (снем) князів;

1113 р. – укладання «Повісті минулих літ», початок правління князя Володимира Мономаха в м. Київ;

1187 р. – перша згадка назви «Україна» в писемних джерелах, створення «Слово о полку Ігоревім».

Історично-культурні пам'ятки:

Софійський собор у м. Київ – перша половина XI ст., сучасний вигляд; Спасо-Преображенський собор у м. Чернігів – 1036 р., сучасний вигляд; Успенський собор Києво-Печерської лаври – 1073 – 1078 рр., сучасний вигляд; Михайлівський Золотоверхий собор Михайлівського монастиря в м. Київ – 1108 – 1113 рр., сучасний вигляд; П'ятницька церква в м. Чернігів – кінець XII – початок XIII ст.; Вишгородська ікона Богородиці; Свенська ікона Богородиці з Антонієм і Феодосієм Печерським; мозаїки Богоматері Оранти та Христа Вседержителя із Софійського собору в м. Київ – перша половина XI ст.; мініатюра «Євангеліст Лука» з Остромирового Євангелія – 1056 – 1057 рр.; мініатюра князя Святослава Ярославича з «Ізборника» – 1073 р.

Персоналії:

Аскольд, Олег, Ігор, Ольга, Святослав, Володимир Великий, Ярослав Мудрий,

союзів у VIII – IX ст., шлях «із варягів у греки», походи князів на Константинополь, походи князя Святослава, територіальні межі Русі-України (Київської держави) за Олега та Ярослава Мудрого; Київське, Чернігівське, Переяславське, Галицьке, Волинське князівства за доби роздробленості (XII ст.).

Характеризувати етапи політичного розвитку, особливості соціального і господарського життя Київської держави (Русі-України); розвиток Київського, Чернігівського, Переяславського, Галицького і Волинського князівств за доби роздробленості; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів.

Пояснювати наслідки та значення внутрішньо- та зовнішньополітичної діяльності князів, Любецького з'їзду князів, причини та сутність політичної роздробленості Русі-України (Київської держави), передумови та історичне значення запровадження християнства як державної релігії.

Інтерпретувати зазначені в темі дати та факти (події, явища, процеси) розкриваючи їхню суть, встановлювати причино-наслідкові зв'язки між ними; визначати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів.

Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою.

Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.

Ярославичі (Ізяслав, Святослав, Всеволод), Володимир Мономах, Мстислав Володимирович, Ярослав Осмомисл, митрополит Іларіон, Антоній Печерський, іконописець Алімпій, літописець Нестор. Поняття та терміни: «племінний союз», «князь», «полюддя», «язичництво», «християнство», «шлюбна дипломатія», «роздробленість», «віче», «вотчинне землеволодіння», «умовне землеволодіння», «боярин», «смерд», «ізгой», «закуп», «рядович», «холоп», «ікона», «мозаїка», «фреска», «книжкова мініатюра», «билина», «літопис».	
Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Розбудова Галицько-Волинської держави (королівства Руського) в 1238 – 1264 рр. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава) за нащадків Данила Романовича. Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність. Дати: 1199 р. – утворення Галицько-Волинської держави; 1223 р. – битва біля р. Калка; 1238–1264 рр. – правління Данила Романовича; 1240 р. – захоплення м. Київ монголами; 1245 р. – битва біля м. Ярослав; поїздка Данила Романовича в Золоту Орду; 1253 р. – коронування Данила Романовича. Історично-культурні пам'ятки: Успенський собор у м. Володимирі – 1160 р., сучасний вигляд; церква святого Пантелеймона поблизу м. Галич – кінець XII ст.; Холмська ікона Богородиці – XII ст.; Дорогобузька ікона Богородиці – остання третина XIII ст. Персоналії: Роман Мстиславович (Роман Великий), Данило Романович (Данило Галицький, король Данило), Лев Данилович, Юрій I Львович, Юрій II Болеслав. Поняття та терміни: «ярлик», баскак».	Розпізнавати на картосхемі королівство Руське (Галицько-Волинська держава) за правління Романа Мстиславовича та Данила Романовича; напрямки походів монголів на південно-західні землі Русі. Характеризувати розвиток політичного, соціального і господарського життя королівства Руського (Галицько-Волинської держави), залежність українських князівств від Золотої Орди, наслідки золотоординського панування; діяльність вказаних історичних діячів; передумови, особливості та значення утворення королівства Руського (Галицько-Волинської держави), особливості золотоординського панування на південно-західних землях Русі. Інтерпретувати зазначені в темі дати та факти (події, явища, процеси) розкриваючи їхню суть, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними; визначати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Руські удільні князівства у складі іноземних держав у другій половині XIV – першій половині XVI ст. Кримське ханство	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Змагання Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Входження українських земель до складу сусідніх держав (Угорське королівство, Молдавське князівство, Османська	Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; територію Кримського ханства. Характеризувати політичне становище українських земель у складі Великого

імперія, Московське царство). Кревська унія. Велике князівство Руське Свидригайла. Остаточна ліквідація Волинського та Київського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Виникнення козацтва. Соціально-економічне життя. Культура й духовність.

Дати:

1362 р. – битва біля р. Сині Води;

1385 р. – укладання Кревської унії;

1440-ві рр. – утворення Кримського ханства;

1478 р. – визнання Кримським ханством васальної залежності від Османської імперії;

1489 р. – перша згадка про українських козаків у писемних джерелах;

1514 р. – битва біля м. Орша.

Історично-культурні пам'ятки:

Вірменський собор у м. Львові – 1363 р.; костел святого Варфоломія в м. Дрогобич – 1392 р. – XV ст.; верхній замок у м. Луцьк – друга половина XIV ст. – XV ст.; Кам'янець-Подільська фортеця – XIV – XVI ст.; Хотинська фортеця – XIII – XVI ст.; Покровська церква-фортеця в с. Сутківці – 1476 р.; замок Паланок (Мукачівський замок) – XIV – XVII ст.; Генуезька фортеця в м. Судак – XIV – XV ст.; Бахчисарайський історично-культурний заповідник – XVI – XVIII ст.; ікона святого Юрія Зміборця із с. Станіслава поблизу м. Дрогобич; ікона Богородиці з пророками з церкви у с. Підгорці; церква Зішестя Святого Духа в с. Постелич – 1502 р.; ікона Олексія Горошковича «Успіння Богородиці» – 1547 р.

Персоналії:

Ольгерд, Вітовт, Свидригайло, Хаджі-Герей, Костянтин Іванович Острозький, Юрій Дрогобич.

Поняття та терміни:

«шляхтич», «магдебурзьке право», «магістрат», «цех», «Дике поле», «козак».

князівства Литовського до і після Кревської унії, соціально-економічний розвиток українських земель, становище верств, досягнення в культурі, діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; особливості суспільно-політичного життя українських земель у складі Великого князівства Литовського; причини та наслідки Кревської унії; причини виникнення українського козацтва.

Інтерпретувати зазначені в темі дати та факти (події, явища, процеси) розкриваючи їхню суть, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними; визначати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів.

Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою.

Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.

Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI ст.

зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорізької Січі. Повстання 1590-х років. (К. Косинський, С. Наливайко). Братський рух. Утворення УГКЦ. Розвиток культури. Дати: 1556–1561 рр. – створення Пересопницького Євангелія; 1556 р. – заснування князем Д. Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої відомої Січі; 1569 р. – Люблінська унія. Утворення Речі Посполитої;	Розпізнавати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, польські воєводства на українських землях та їхні центри. Характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, що відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, здобутки в галузі освіти культури; військово-політичну організацію козацтва; становище православної церкви, діяльність православних братств, здобутки вказаних в темі історичних діячів.

1586 р. – утворення першої братської (слов'яно-греко-латинської) школи у м. Львів; 1596 р. – Берестейська церковна унія. Утворення греко-католицької церкви (УГКЦ). Персоналії: Василь-Костянтин Острозький, Дмитро Вишневецький, Герасим Смотрицький, Іпатій Потій, Мелетій Смотрицький, Іван Федоров. Поняття та терміни: «воеводство», «низове козацтво», «реєстрове козацтво», «городове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «клеїноди», «українська греко-католицька церква», «братство», «полемічна література».	Визначати причини та наслідки Люблінської та Берестейської уній, перших козацьких повстань. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII ст.)	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Зміни в соціально-економічному житті. Розвиток культури. Відновлення вищої православної церковної ієрархії 1620 р. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства і Османської імперії. Козацькі повстання 1620-х – 1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького...». Дати: 1618 р. – похід козаків під проводом гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного на Москву; 1621 р. – Хотинська битва; 1625 р. – Куруківська угода; 1632 р. – «Пункти для заспокоєння руського народу», утворення Київської колегії; 1637–1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні. Персоналії: Петро Конашевич-Сагайдачний, Тарас Федорович, Іван Сулима, Йов Борецький, Петро Могила. Поняття та терміни: «панщина», «фільварки», «Золотий спокій».	Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; воеводства Речі Посполитої на українських землях. Характеризувати соціально-економічне та політичне становище в українських землях, становище православної та греко-католицької церков, здобутки вказаних в темі історичних діячів. Визначати наслідки «доби героїчних походів козацтва» перших десятиліть 17 ст., козацьких повстань 1620-х – 1630-х рр. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність уряду Богдана Хмельницького. Дати: 1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. – Зборівська битва, Зборівський договір; 1651 р. – Берестецька битва, Білоцерківський договір; 1652 р. – Батозька битва;	Розпізнавати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно-визвольної війни, територію української козацької держави за Зборівським і Білоцерківським договорами, місця основних подій війни. Характеризувати відносини Війська Запорозького з Річчю Посполитою, Кримським ханством, Молдовою, Московією, Швецією та Трансильванією; умови мирних угод українців із польським урядом, українсько-московського договору 1654 р. Визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце

1553 р. – Жванецька облога, Кам'янецький договір; 1654 р. – Переяславська рада, українсько-московський договір («Березневі статті»); 1656 р. – московсько-польське Віленське перемир'я. Персоналії: Богдан Хмельницький, Іван Богун, Адам Кисіль. Поняття та терміни: «Національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина», «покозачення».	Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Пояснювати наслідки й значення найважливіших битв війни та договорів у розгортанні національно-визвольної боротьби. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Козацька Україна наприкінці 50-х – у 80-х рр. XVII ст.	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність гетьманів козацької України 1650-х – 1680- рр. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України. Дати: 1658 р. – Гадяцький договір; 1659 р. – Конотопська битва; 1667 р. – Андрусівське перемир'я; 1669 р. – Корсунська угода, визнання Правобережною Гетьманщиною протекторату Османської імперії; 1681 р. – Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. – «Вічний мир» між Московським царством і Річчю Посполитою, підпорядкування Київської митрополії Московському патріархатові. Персоналії: Іван Виговський, Павло Тетеря, Петро Дорошенко, Юрій Немирич, Юрій Хмельницький, Іван Брюховецький, Іван Сірко, Дем'ян Многогрішний, Іван Самойлович. Поняття та терміни: «Руїна», «Великий згін», «Чигиринські походи».	Розпізнавати на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України; території, що перебували під контролем Московського царства, Османської імперії, Речі Посполитої. Характеризувати зміст політичних угод того часу, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя; здобутки вказаних в темі історичних діячів. Визначати причини та наслідки Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель; особливості адміністративно-політичного устрою Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Гетьманщина в 1687 – 1709 рр. Повстання під проводом Семена Палія (1702 – 1704 рр.). Північна війна і Україна. Внутрішньополітична діяльність гетьманів козацької України 1620-х – 1630-х рр. Обмеження автономії Гетьманщини. Діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду» (1734–1750). Розвиток культури. Києво-Могилянська академія. Дати: 1708 р. – українсько-шведський союз, руйнування Батурина; 1709 р. – руйнування російськими військами Чортомлицької Січі, Полтавська битва;	Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; території, підвладні гетьманам Лівобережної України, події Північної війни на території України. Характеризувати діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст основних положень «Конституції…» Пилипа Орлика; діяльність та здобутки вказаних в темі історичних діячів. Визначати причини укладення українсько-шведського союзу в роки Північної війни; наслідки Полтавської битви для українських земель.

1710 р. – «Конституція...» Пилипа Орлика; 1713 р. – ліквідація козацтва на Правобережній Україні; 1734 р. – заснування Нової (Підпільненської) Січі. Персоналії: Іван Мазепа, Кость Гордієнко, Іван Скоропадський, Семен Палій, Іван Скоропадський, Павло Полуботок, Данило Апостол, Пилип Орлик, Феофан Прокопович. Поняття та терміни: «конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «змосковщення / зросійщення», «козацьке бароко», «козацькі літописи».	Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Українські землі у другій половині XVIII ст.	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Гетьманування К. Розумовського. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономії Гетьманщини. Гайдамацький та опришківський рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та їх вплив на українські землі. Розвиток культури, науки, освіти. Дати: 1764 р. – остаточна ліквідація посади гетьмана; 1768 р. – Коліївщина; 1775 р. – остаточна ліквідація Запорозької Січі; 1780–1782 рр. – ліквідація особистої залежності селян в Австрійській імперії; 1783 р. – закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України, підкорення Російською імперією Кримського ханства. Персоналії: Кирило Розумовський, Петро Калнишевський, Олекса Довбуш, Максим Залізняк, Іван Гонта, Григорій Сковорода, Артем Ведель, Іван Григорович-Барський. Поняття та терміни: «опришок», «Нова (Підпільненська) Січ», «паланка», «зимівник», «Задунайська Січ», «гайдамак», «Коліївщина».	Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; територіальні зміни, що відбулися на українських землях унаслідок поділів Речі Посполитої, російсько-турецьких війн (1768–1774, 1787–1791 рр.), ліквідації Кримського ханства (1783), території охоплені гайдамацьким і опришківським рухами, Коліївщиною. Характеризувати основні напрями політики Російської імперії щодо України, особливості гайдамацького та опришківського рухів, територіально-адміністративний устрій та господарське життя Нової (Підпільненської) Січі, політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель; діяльність та здобутки вказаних у темі історичних діячів. Визначати причини та наслідки гайдамацького й опришківського рухів, скасування гетьманства, ліквідації Запорозької Січі, поділів Речі Посполитої, приєднання земель Правобережної України та Кримського ханства до Росії. Пояснювати значення Запорозької Січі та Гетьманщини в історії України. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Українське національне відродження: початок, періоди й особливості. Відновлення українського козацтва в час французько-	Розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської імперії, територіальні зміни, що відбулися внаслідок російсько-турецької війни 1806–1812 рр.

російської війни. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту. Дати: 1798 р. – видання «Енеїди» І. Котляревського; 1828 р. – ліквідація Задунайської Січі; грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку; 1830–1831 рр. – польське визвольне повстання; 1840 р. – перше видання «Кобзаря» Тараса Шевченка; 1846–1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського братства. Персоналії: Іван Котляревський, Устим Кармалюк, Микола Костомаров, Пантелеймон Куліш, Тарас Шевченко. Поняття та терміни: «промисловий переворот», «нація», «національне відродження», «національна ідея», «масон».	Характеризувати асиміляційну політику Російської імперії щодо України, економічний розвиток і соціальні відносини, початок національного відродження, поширення на Україну російського та польського суспільних рухів, програмні засади, документи та діяльність Кирило-Мефодіївського братства. Визначати причини, значення національного відродження діяльності Кирило-Мефодіївського братства. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848–1849 рр. Діяльність Головної руської ради (1848–1851 рр.). Перший досвід парламентської діяльності. Дати: 1816 рр. – створення освітнього товариства галицьких греко-католицьких священників; 1833–1837 рр. – діяльність «Руської трійці»; 1848 р. – скасування панщини в Галичині, створення Головної Руської Ради, видання першої українськомовної газети «Зоря Галицька». Персоналії: Олександр Духнович, Іван Могильницький, Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький, Лук'ян Кобилиця. Поняття та терміни: «будителі», «революція», «Весна народів».	Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Австрійської імперії. Характеризувати перебіг українського національного руху під час революції 1848–1849 рр. в Австрійській імперії; політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель, її наслідки; початок національного відродження, форми соціального протесту населення, діяльність та здобутки вказаних у темі історичних осіб. Визначати наслідки, значення подій 1848–1849 рр., причини та значення антикріпосницького руху в західноукраїнських. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Розвиток освіти, науки, літератури, образотворчого мистецтва, архітектури. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених. Дати: 1805 р. – відкриття університету в Харкові;	Характеризувати основні явища і процеси розвитку культури; діяльність і здобутки вказаних у темі історичних діячів. Визначати умови та особливості розвитку культури кінця XVIII – першої половини XIX ст., причини культурних зрушень у першій половині XIX ст.

1834 р. – відкриття університету в Києві. 1839 р. – ліквідація царською владою греко-католицької церкви на Правобережжі. Персоналії: Петро Гулак-Артемівський, Григорій Квітка-Основ'яненко, Михайло Максимович, Михайло Остроградський, Василь Каразін. Поняття та терміни: «романтизм», «класицизм».	Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Події Кримської війни 1853–1856 рр. на українських землях та поразка Російської імперії. Реформи 1860-х–1870-х рр. і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Журнал «Основа». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873–1876 рр.). Братство тарасівців. Національне відродження кримськотатарського народу. Дати: 19 лютого 1861 р. – царський маніфест про скасування кріпосного права в Російській імперії; 1863 рр. – Валуєвський циркуляр; 1863–1864 рр. – польське національно-визвольне повстання; 1876 р. – Емський указ. Персоналії: Володимир Антонович, Михайло Драгоманов, Ісмаїл Гаспринський, Борис Грінченко, Павло Чубинський. Поняття та терміни: «Київська козаччина», «громадівський рух», «земство».	Характеризувати основний зміст реформ 1860-х–1870-х рр. та особливості їх проведення на українських землях, зміни в соціальному складі населення в другій половині XIX ст., процеси модернізації; національний рух на українських землях у складі Російської імперії, національну політику Росії; діяльність і здобутки вказаних у темі історичних діячів. Визначати наслідки Кримської війни для України, наслідки реформ 1860-х – 1870-х, Валуєвського циркуляру та Емського указу. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії в другій половині XIX ст.	
Зміст історичного матеріалу	Основні предметні вміння та навички
Факти: Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація національного руху та утворення перших політичних партій. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Дати: 1868 р. – створення у Львові товариства «Просвіта»; 1873 р. – створення у Львові Літературного товариства ім. Т. Шевченка (від 1892 р. – Наукове товариство ім. Т. Шевченка); 1890 р. – створення Русько-української радикальної партії;	Характеризувати особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у другій половині XIX ст., зміни в соціальному складі населення, основні течії суспільно-політичного руху (москвофіли та народовці); діяльність «Просвіти» та Наукового товариства ім. Т. Шевченка, процес утворення українських політичних партій у Галичині; діяльність і здобутки вказаних у темі історичних діячів. Визначати причини та наслідки трудової еміграції українців, зародження кооперативного руху; особливості українського національного руху, напрями діяльності та здобутки провідних діячів

1899 р. – створення Української Національно-демократичної партії та Української соціал-демократичної партії. Персоналії: Іван Франко, Юліан Бачинський, Юрій Федькович. Поняття та терміни: «трудова еміграція», «партія», «українофіли», «москвофіли», «народовці», «радикали», «нова ера».	західноукраїнських земель у національному русі другої половини XIX ст. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.	
зміст історичного матеріалу Факти: Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Дати: 1865 р. – відкриття Новоросійського університету; 1875 р. – відкриття Чернівецького університету. Персоналії: Сергій Васильківський, Данило Заболотний, Марія Заньковецька, Ілля Мечников, Агатангел Кримський, Леся Українка, Іван Карпенко-Карий, Марко Кропивницький, Микола Лисенко, Микола Пимоненко, Микола Садовський, Соломія Крушельницька, Дмитро Яворницький, Микола Терещенко, Богдан Ханенко. Поняття та терміни: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм».	основні предметні вміння та навички Характеризувати основні культурні явища, процеси другої половини XIX – початку XX ст., розвиток освіти, науки, літератури, образотворчого, музичного мистецтва, архітектури, процес становлення професійного театру, діяльність меценатів та їхній вплив на розвиток культури. Визначати умови розвитку культури в другій половині XIX – на початку XX ст., творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Наддніпрянська Україна в 1900-1914 рр.	
зміст історичного матеріалу Факти: Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905–1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення національного гніту в 1907–1914 рр. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну. Дати: 1900 р. – створення Революційної української партії (РУП), першої політичної партії Наддніпрянської України; 1908 р. – створення Товариства українських поступовців (ТУП); 1911–1913 рр. – «справа Бейліса». Персоналії: Євген Чикаленко, Микола Міхновський, Ілля Шраг.	основні предметні вміння та навички Характеризувати особливості економічного та соціального розвитку (процес монополізації, розвиток сільського господарства, процес утворення українських політичних партій, розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі), національно-визвольний рух України в роки російської революції 1905–1907 рр., діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах Росії, особливості проведення Столипінської аграрної реформи, особливості її запровадження в Україні. Визначати основні тенденції політичного, соціально-економічного розвитку українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст., причини та наслідки посилення національного гніту в 1907–1914 рр.

Поняття та терміни: «монополія», «хутір», «відруб», «чорносотенці», «страйк».	Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Західноукраїнські землі у складі Австро-Угорської імперії у 1900-1914 рр.	
зміст історичного матеріалу Факти: Становище промисловості та сільською господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення західноукраїнських земель. Дати: 1900 р. – обрання А. Шептицького митрополитом греко-католицької церкви. 1907 р. – упровадження в Австро-Угорській імперії загального виборчого права для чоловіків. Персоналії: Андрій Шептицький, Іван Боберський, Кирило Трильовський. Поняття та терміни: «Народне віче».	основні предметні вміння та навички Характеризувати економіку західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської імперії, розвиток кооперативного руху, діяльність політичних партій, національних і спортивно-фізкультурних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт». Визначати причини активізації політичного руху на початку XX ст., його результати, роль А. Шептицького в піднесенні національного життя. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Україна в Першій світовій війні	
зміст історичного матеріалу Факти: Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на українських землях. Діяльність австрійської та російської адміністрацій у Галичині та Буковині. Українські січові стрільці (УСС). Дати: серпень 1914 р. – утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців, створення Союзу визволення України. 1914 р. – Галицька битва; 1915 р. – утворення Загальної української ради; 1916 р. – Брусиловський прорив. Персоналії: Кость Левицький, Дмитро Донцов. Поняття та терміни: «світова війна», «Галицько-Буковинське генерал-губернаторство», «мобілізація».	основні предметні вміння та навички Розпізнавати на картосхемі військові події на території України в 1914–1917 рр., бойовий шлях Українських січових стрільців (УСС), Галицько-Буковинське генерал-губернаторство. Характеризувати територіально-політичні плани ворогуючих держав щодо українських земель, позиції українських політичних сил щодо війни, політичне життя та соціально-економічне становище населення в роки війни. Визначати політичні та соціально-економічні наслідки для українського суспільства. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Початок Української революції	
зміст історичного матеріалу Факти: Революційні події в Україні в 1917 – на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення українців. Універсали	основні предметні вміння та навички Розпізнавати на картосхемі територію Української Народної Республіки, згідно з III Універсалом УЦР; напрямки наступу більшовиків під час першої війни УНР з радянською Росією.

Української Центральної Ради (УЦР). Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки (УНР). Проголошення радянської влади. Перша війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР. Дати: березень 1917 р. – утворення Української Центральної Ради; квітень 1917 р. – Всеукраїнський Національний конгрес; червень 1917 р. – I Універсал УЦР; липень 1917 р. – II Універсал УЦР; листопад 1917 р. – III Універсал УЦР, створення УНР; 22 (9) січня 1918 р. – IV Універсал УЦР, проголошення незалежності УНР; січень 1918 р. – бій під Крутами. Персоналії: Михайло Грушевський, Володимир Винниченко, Сергій Єфремов. Поняття та терміни: «автономізація», «самостійники», «Універсали УЦР», «Генеральний секретаріат», «Вільне козацтво», «Народний секретаріат».	Характеризувати діяльність Української Центральної Ради, українських партій, політичних діячів; основні положення Універсалів УЦР; взаємовідносини УЦР з Тимчасовим урядом; боротьбу за владу в Києві в жовтні-листопаді 1917 р.; Ультиматум Раднаркому. Визначати причини Української революції, її характер; роль Всеукраїнських з'їздів рад у Києві та Харкові; причини та наслідки першої війни радянської Росії з УНР; здобутки і прорахунки УЦР у державотворчому процесі. Пояснювати історичне значення Універсалів УЦР. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Брестський мирний договір між УЦР та державами Четверного союзу. Конституція УНР. Гетьманський переворот. Українська держава. Прихід до влади Директорії. Утворення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Акт Злуки УНР та ЗУНР. Українсько-польська війна 1918–1919 рр. Друга радянсько-українська війна. Окупація військами Антанти Півдня України. Повстання М. Григор'єва. Денікінський режим в Україні. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Білий та червоний терор. Повстанський рух. Н. Махно. Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий «Зимовий похід» Армії УНР. Холоднорська республіка (1919–1922 рр.). Дати: січень (лютий) 1918 р. – Брестський мирний договір між УНР та державами Четверного союзу; 29 квітня 1918 р. – державний переворот і прихід до влади П. Скоропадського; 1 листопада 1918 р. – «Листопадовий зрив» у Львові; 13 листопада 1918 р. – проголошення Західно-української Народної Республіки;	Розпізнавати на картосхемі територію УНР за Брестським мирним договором; територію Української Держави П. Скоропадського; хід воєнних дій на території України в 1918–1921 рр. Характеризувати внутрішню та зовнішню політику урядів УНР, Гетьмана П. Скоропадського, Директорії, ЗУНР, УСРР, зміст Варшавської угоди між УНР та Польщею, Ризького мирного договору, культурне життя в Україні в 1918–1920 рр. Визначати причини гетьманського перевороту та падіння режиму гетьмана П. Скоропадського; особливості внутрішньої та зовнішнього становища УНР часів Директорії; причини та наслідки українсько-польської війни та підписання С. Петлюрою Варшавської угоди; причини поразки національно-визвольних змагань (національно-демократичної революції в Україні). Пояснювати історичне значення відновлення української державності на східно- та західноукраїнських землях та об'єднання українських держав (Акт Злуки УНР та ЗУНР). Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою.

листопад 1918 р. – Заснування Української академії наук; 14 листопада 1918 р. – утворення Директорії; 22 січня 1919 р. – Проголошення Акту Злуки УНР та ЗУНР; грудень 1919 – травень 1920 рр. – Перший «Зимовий похід» Армії УНР; квітень 1920 р. – Варшавська угода; березень 1921 р. – Ризький мирний договір; листопад 1921 р. – Другий «Зимовий похід» Армії УНР. Персоналії: Павло Скоропадський, Євген Петрушевич, Дмитро Вітовський, Симон Петлюра, Нестор Махно, Християн Раковський. Поняття та терміни: «Директорія», «соборність», «отаманщина», «воєнний комунізм», «Чортківська офензива», «Київська катастрофа».	Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні	
зміст історичного матеріалу Факти: Голод у південних губерніях УСРР. Антицерковна кампанія. Неп в УСРР. Внутрішнє і міжнародне становище. Державний статус України в 1921–1922 рр. Вхідження УСРР до складу СРСР. Політика «коренізації» в УСРР («українізація»). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження 1920-х рр. Дати: 1921–1923 рр. – голод в Україні; 1921 р. – утворення Української автокефальної православної церкви (УАПЦ); 1922 р. – вхідження УСРР до складу СРСР; 1923 р. – початок політики «коренізації» в УСРР; 1925 р. – проголошення курсу на індустріалізацію. Персоналії: Олександр Шумський, Микола Скрипник, Михайло Волобуєв, Микола Хвильовий, Лесь Курбас, Михайло Бойчук, Олександр Довженко, Василь Липківський. Поняття та терміни: «неп», «трест», «індустріалізація», «коренізація», «автокефальна церква».	основні предметні вміння та навички Розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої УСРР у 1921–1928 рр. Характеризувати складові непу, процес стабілізації економічного й соціального життя в Україні; національну, релігійну та церковну політику в Україні, «коренізацію» та її наслідки, особливості розвитку української культури. Визначати причини та наслідки вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні; «коренізації», її вплив на суспільство та українську культуру. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні	
зміст історичного матеріалу Факти: Форсована індустріалізація, насильницька колективізація, ідеологізація суспільного і культурного життя в Радянській Україні. Культ особи. Формування партійно-бюрократичної номенклатури. Масові репресії. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні – геноцид українською	основні предметні вміння та навички Розпізнавати на картосхемі основні індустріальні об'єкти, побудовані в роки перших п'ятирічок, райони, що найбільш постраждали від Голодомору. Характеризувати сутність політики форсованої індустріалізації та насильницької колективізації; взаємозв'язок

народу. Згорання українізації. Антицерковна кампанія. Зміни у масовій психології та свідомості населення. Дати: 1928/1929–1932 рр. – перша п'ятирічка; 1928 р. – судовий процес у «Шахтинській справі»; 1929 р. – початок насильницької колективізації; 1930 р. – судовий процес у справі «Спілки визволення України» (СВУ); 1932–1933 рр. – Голодомор в Україні; 1934 р. – перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва; 1937 р. – ухвалення Конституції УРСР; 1937–1938 рр. – «Великий терор». Персоналії: Станіслав Косіор, Лазар Каганович, Максим Рильський, Павло Вірський, Григорій Верьовка. Поняття та терміни: «тоталітарний режим», «п'ятирічка», «форсована індустріалізація», «стаханівський рух», «колективізація», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «Голодомор», «чорна дошка», «розстріляне відродження», «ГУЛАГ», «паспортна система», «соціалістичний реалізм (соцреалізм)».	між складовими політики сталінського тоталітарного режиму (індустріалізація, колективізація, «культурна революція», масові репресії); зміни в соціальній структурі населення, особливості культурного життя періоду. Визначати причини, джерела фінансування та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації, масових репресій; причини та наслідки Голодомору 1932-1933 рр. Пояснювати взаємозв'язок між економічними перетвореннями та структурними змінами в суспільстві, масовими репресіями. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Західноукраїнські землі в міжвоєнний період	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Суспільно-політичні рухи, радикалізація політичного життя в 1930-х рр. Утворення Української військової організації та Організації українських націоналістів. Карпатська Україна. Дати: 1920 р. – підписання Бессарабського протоколу, визнання країнами Антанти входження Бессарабії до складу Румунії; 1923 р. – визнання країнами Антанти входження Східної Галичини до складу Польщі; саморозпуск уряду ЗУНР; 1925 р. – утворення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО); 1929 р. – утворення Організації українських націоналістів (ОУН); 1930 р. – проведення польською владою акції «пацифікації»; 1938 р. – надання автономії Підкарпатській Русі у складі Чехословаччини; 15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України. Персоналії: Євген Коновалець, Степан Бандера, Андрій Мельник, Августин Волошин.	Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, територіальні межі Карпатської України. Характеризувати вплив міжнародної ситуації 1920-1930-х рр. на політику урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, різні течії національного руху, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 1930-х рр. Визначати причини поділу українських земель між різними державами у 1920-1930-ті рр. та їх наслідки для суспільства; причини і наслідки діяльності політичних сил. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.

Поняття та терміни: «осадництво», «пацифікація», «русинство», «Тасмний університет», «політична еміграція».	
Україна в роки Другої світової війни	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Початок другої світової війни. Приєднання Західної України, Південної та Північної Бессарабії та Північної Буковини до УРСР. Напад нацистської Німеччини та її союзників на СРСР. Оборона Києва, Одеси, Севастополя. Поразки і відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи та евакуація. Нацистський окупаційний режим. Голокост. Радянський партизанський рух. Діяльність ОУН. Утворення УПА. Польсько-український конфлікт. Створення Української головної визвольної ради (УГВР). Вигнання нацистських окупантів з території України. Депортація кримських татар та інших народів Криму (травень 1944 р.). Внесок українців у визволення народів Європи від нацизму. Завершення Другої світової війни. Дати: 23 серпня 1939 р. – радянсько-німецький договір про ненапад і таємний протокол до нього («пакт Молотова-Ріббентропа»); 1 вересня 1939 р. – початок Другої світової війни; 17 вересня 1939 р. – вторгнення Червоної армії на територію Західної України; червень 1940 р. – вторгнення Червоної армії на території Бессарабії та Північної Буковини; 22 червня 1941 р. – напад Німеччини на СРСР; 30 червня 1941 р. – проголошення Акту відновлення Української Держави; 14 жовтня 1942 р. – створення Української повстанської армії (УПА); грудень 1942 р. – початок вигнання нацистських загарбників з України; 5 листопада 1943 р. – визволення Києва від нацистських окупантів; січень-лютий 1944 р. – Корсунь-Шевченківська наступальна операція; 28 жовтня 1944 р. – завершення вигнання нацистських окупантів зі всієї території України; 9 травня 1945 р. – День Перемоги над нацистською Німеччиною; 2 вересня 1945 р. – завершення Другої світової війни. Персоналії: Тарас Бульба (Боровець), Роман Шухевич, Іван Кожедуб, Олексій Берест, Кузьма Дерев'янко, Ярослав Стецько. Поняття та терміни: «радянська», «новий порядок», «План «Барбаросса», «мобілізація», «евакуація»,	Розпізнавати на картосхемі українські землі, приєднані до УРСР 1939-1940 рр.; основні події, пов'язані з початком та завершенням вигнання з України нацистських загарбників та їх союзників; окупаційні зони, на які була поділена Україна; території активних дій різних течій руху Опору. Характеризувати суть гітлерівських планів «Барбаросса» та «Ост», нацистського «нового порядку», Голокост, діяльність радянського партизанського та українського визвольного рухів. Визначати наслідки радянсько-німецьких договорів 1939 р. для українських земель, політики радянської новоприсоединенних до УРСР територій, причини поразок Червоної армії у 1941–1942 рр., основні результати та наслідки війни для України й українського народу, внесок українського народу в перемогу. Пояснювати наслідки найважливіших воєнних подій 1941-1944 рр. на території України, депортацію кримських татар та інших народів Криму (травень 1944 р.). Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.

«план «Ост», «Голокост», «колабораціонізм», «рух Опору», «Український штаб партизанського руху (УШПР)», «похідні групи». «Поліська Січ», «Східний вал», «випалена земля», депортація».	
Україна в перші повоєнні роки	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Україна в ООН та міжнародних організаціях. Адміністративно-територіальні зміни. Відбудова. Голод в Україні 1946-1947 рр. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН-УПА. Придушення визвольного руху. Розгортання ідеологічних кампаній (боротьба з «українським буржуазним націоналізмом», «низькопоклонством перед Заходом», «безродними космополітами» тощо). Культура і наука. Дати: 1945 р. – входження Закарпаття до складу УРСР; квітень 1945 р. – Україна – співзасновниця Організації Об'єднаних Націй (ООН); Березень 1946 р. – «саморозпуск» Української греко-католицької церкви (УГКЦ); 1946-1947 рр. – голод в Україні; квітень-липень 1947 р. – проведення польською владою операції «Вісла». Персоналії: Йосип Сліпий, Володимир Сосюра, Олесь Гончар. Поняття та терміни: «відбудова», «операція «Вісла», «жданівщина», «лисенківщина», «холодна війна».	Розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України. Характеризувати політику влади щодо соціально-економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя, хід операції «Вісла». Визначати особливості та наслідки радянізації західних областей, причини та наслідки проведення операції «Вісла», розгортання ідеологічних кампаній. Пояснювати причини голоду в Україні і «саморозпуску» УГКЦ. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Україна в умовах деєсталінізації	
зміст історичного матеріалу	основні предметні вміння та навички
Факти: Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950-1960-х рр.: участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах 1953-1954 рр., припинення масових репресій, часткова реабілітація. Входження Кримської області до складу УРСР. Спроби реформування управління промисловістю та сільським господарством, соціальної сфери. Загострення боротьби серед вищого партійного керівництва України. Виникнення руху «шістдесятників», дисидентського руху наприкінці 1950 – на початку 1960-х рр. Науково-технічна революція. Реформи освіти. Здобутки науки. Посилення русифікації. Дати: 1953–1954 рр. – повстання політичних в'язнів в сталінських концтаборах (Норильське, Воркутинське, Кенгірське). Ліквідація ГУЛАГу;	Розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальній системі України. Характеризувати сутність процесу лібералізації, спроби реформ управління економікою в середині 1950-1960-х рр., здобутки та особливості розвитку культури; сутність опозиційного руху. Визначати наслідки процесу лібералізації, реформ для українського суспільства, причини виникнення та значення опозиційного руху. Пояснювати причини та наслідки входження Кримської області до складу УРСР. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.

лютий 1954 р. – входження Кримської області до складу УРСР; 1956 р. – XX з'їзд КПРС, засудження культу особи; 1957 р. – запуск першого штучного супутника Землі, початок «космічної ери»; 1959 р. – утворення Української робітничо-селянської спілки; 1961 р. – перший політ людини у космос (Юрій Гагарін). Персоналії: Левко Лук'яненко, Іван Світличний, Алла Горська, Іван Дзюба, Ліна Костенко, Євген Сверстюк, Василь Симоненко. Поняття та терміни: «десталінізація», «культ особи», «лібералізація», «політична реабілітація», «відлига», «раднаргоспи», «шістдесятники», «дисидентство», «хрущовки».	
Україна в період загострення кризи радянської системи	
Зміст історичного матеріалу	Основні предметні вміння та навички
Факти: Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва та зміни у його структурі. Конституція УРСР 1978 р. Політико-ідеологічна криза радянського ладу в Україні (середина 1960 – початок 1980-х рр.). Спроби економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Здобутки і проблеми соціальної сфери. Культура і наука. Русифікація. Опозиційний рух. Дати: 1965 р. – реформи в сільському господарстві та промисловості («косигінська реформа»); перша хвиля арештів дисидентів; 1972 р. – зміна політичного керівництва УРСР; масові арешти дисидентів; 1976 р. – утворення Української Гельсінської групи. Персоналії: Валерій Марченко, Петро Григоренко, Микола Руденко, Василь Стус, В'ячеслав Чорновіл, Олег Антонов, Сергій Параджанов, Іван Миколайчук, Володимир Івасюк, Леонід Биков. Поняття та терміни: «застій», «дефіцит», «розвинений соціалізм», «номенклатура», «русифікація», «самвидав», «тамвидав», «правозахисник», «Конституція розвинутого соціалізму».	Характеризувати наслідки змін у політичному керівництві УРСР на початку 1970-х рр.; стан економіки; основні вимоги та напрями опозиційного руху 1960-1970-х рр., явища у сфері культури, політика русифікації. Визначати причини політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, активізації опозиційного руху, здобутки та проблеми розвитку соціальної сфери. Пояснювати значення опозиційного руху. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Відновлення незалежності України	
Зміст історичного матеріалу	Основні предметні вміння та навички
Факти: Початок «перебудови». Загострення соціально-економічної кризи. Рівень життя населення. Чорнобильська катастрофа. Гласність та лібералізація. Зростання соціальної та	Характеризувати зміст та основні напрями політики «перебудови», розгортання соціального і національного рухів, падіння авторитету КПУ, процес формування багатопартійності. Зміст Декларації про

національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр. Загальноукраїнський страйк шахтарів. Політичні реформи. Формування багатопартійності, створення Народного руху України за перебудову, перші альтернативні вибори до Верховної Ради УРСР. Початок та проблеми релігійного відродження. Створення Автономної Республіки Крим (12 лютого 1991 р.). Декларація про державний суверенітет України. Спроба державного перевороту в СРСР. Акт проголошення незалежності України. Проведення Всеукраїнського референдуму та виборів Президента України. Дати: квітень 1985 р. – початок «перебудови»; 26 квітня 1986 р. – вибух на Чорнобильській АЕС; вересень 1989 р. – створення Народного руху України за перебудову; березень 1990 р. – проведення перших альтернативних виборів до Верховної Ради УРСР; 16 липня 1990 р. – ухвалення Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України; жовтень 1990 р. – «Революція на граніті»; 24 серпня 1991 р. – ухвалення Верховною Радою УРСР Акту проголошення незалежності України; 1 грудня 1991 р. – проведення Всеукраїнського референдуму та виборів Президента України. Обрання Президентом України Л. Кравчука. Персоналії: Леонід Кравчук. Поняття та терміни: «перебудова», «гласність», «плюралізм», «багатопартійність», «суверенітет», «інфляція», «ринкові відносини», «референдум».	державний суверенітет України та Акт проголошення незалежності України, особливості соціально-економічної становища УРСР. Визначати причини та наслідки поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення; зв'язок між масовим національно-демократичним і дисидентським рухами як різними формами українського визвольного руху. Пояснювати причини розпаду СРСР і його наслідки для державотворення в Україні. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Становлення України як незалежної держави	
зміст історичного матеріалу Факти: Початок державотворчих процесів. Заснування Збройних Сил України. Затвердження державної символіки (1992 р.). Формування інституту громадянства. Дострокові вибори до Верховної Ради та вибори Президента України. Ухвалення Конституції 1996 р. та змін до неї. Ядерне роззброєння. Україна в міжнародних організаціях. Приватизація. Лібералізація цін. Грошова реформа (1996 р.). Майнова диференціація суспільства. Дати: 6 грудня 1991 р. – заснування Збройних Сил України; липень 1994 р. – обрання Л. Кучми Президентом України;	основні предметні вміння та навички Розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України (області, АРК, Київ, Севастополь). Характеризувати державотворчі процеси, зміни в політичному, соціально-економічному, національному, культурному житті, здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий простір. Визначати основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності. Пояснювати причини європейської інтеграції України. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою.

1995 р. – обрання України членом Ради Європи (РЄ); 28 червня 1996 р. – ухвалення Конституції України; вересень 1996 р. – запровадження національної грошової одиниці – гривні. Персоналії: Леонід Кучма, Віктор Ющенко, Любомир Гузар, Леонід Каденюк. Поняття та терміни: «корупція», «тіньова економіка»	Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.
Творення нової України	
Зміст історичного матеріалу	Основні предметні вміння та навички
Факти: Пошуки зовнішньополітичних орієнтирів наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Інтегрування України в Європейське і світове співтовариство. «Газові» та «торгівельні війни» з Росією. Збройна агресія Росії проти України. Модернізація національної системи освіти. Основні тенденції розвитку науки. Здобутки української літератури і мистецтва. Фізична культура, спорт. Досягнення і проблеми української культури на початку ХХІ ст. Дати: жовтень-грудень 2004 р. – «Помаранчева революція», обрання Президентом України В. Ющенка; 2008 р. – вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ); січень 2010 р. – обрання В. Януковича Президентом України; листопад 2013 – лютий 2014 рр. – «революція Гідності», повалення режиму В. Януковича; червень 2014 р. – обрання П. Порошенка Президентом України; 2014 р. – підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС); вересень 2014 р., лютий 2015 р. – Мінські угоди. 24 лютого 2022 р. – початок відкритої збройної агресії Росії проти України. Персоналії: Петро Порошенко. Поняття та терміни: «Помаранчева революція», «Євромайдан», «Небесна сотня», «революція Гідності», «сепаратизм», «антитерористична операція», «анексія», «тимчасово окупована територія», «кіборги», «волонтерський рух», «люстрація», «поліконфесійність»	Розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України (області, АРК, Київ, Севастополь). Характеризувати державотворчі процеси, зміни в політичному, соціально-економічному, національному, культурному житті, здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий простір. Визначати основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності. Пояснювати причини європейської інтеграції України. Визначати правильність застосування понять і термінів у історичному контексті згідно з темою. Візуально розпізнавати та характеризувати історично-культурні пам'ятки відповідно до теми.

III. ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ВСТУПНОГО ІСПИТУ.

Співбесіда проводиться за екзаменаційними білетами, розробленими відповідно до програми зовнішнього незалежного оцінювання з історії України, за методикою, визначеною фахівцями закладу вищої освіти.

На співбесіді вступники отримують білети із завданнями різного рівня складності для оцінювання їхніх знань. Кожен білет містить вісім запитань.

Завдання № 1 – № 4 мають чотири варіанти відповіді, серед яких лише один є правильним.

У завданні № 5 необхідно розташувати події в хронологічному порядку. Учасник співбесіди має зробити позначки в таблиці відповідей на перетині відповідних рядків (цифри) та стовпців (літери). Цифрі 1 має відповідати перша обрана подія, цифрі 2 – друга, цифрі 3 – третя, цифрі 4 – четверта. Будь-які інші записи вважатимуться помилковими.

У завданні № 6 до кожного з чотирьох пронумерованих рядків інформації потрібно підібрати один правильний варіант, позначений літерою. Позначки слід проставити в таблиці відповідей на перетині відповідних рядків (цифри) та стовпців (літери). Інші способи оформлення відповіді вважатимуться помилковими.

Завдання № 7 та № 8 передбачають надання самостійних коротких відповідей без запропонованих варіантів.

Зразок екзаменаційного білету співбесіди з історії України

Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Назвіть історичного діяча, з чиїм ім'ям пов'язане заснування першої на українських землях слов'яно-греко-латинської школи:

- а) Іов Борецький;
- б) Василь-Костянтин Острозький;
- в) Іпатій (Адам) Потій;
- г) Григорій Сковорода.

А	Б	В	Г

2. Укажіть дату підписання імператором Олександром II тасмного розпорядження, що забороняло друк україномовних оригінальних і перекладних творів, ввезення україномовних книг з-за кордону, постановку українських вистав і проведення концертів з українськими піснями:

- а) 1861 р.; б) 1863 р.; в) 1876 р.; г) 1881 р.

А	Б	В	Г

3. Виберіть варіант, який містить заходи, що не характеризували політику більшовиків у сфері освіти в 1920-х роках:

- а) проведення політики з ліквідації неписьменності, доступність і безкоштовність освіти;
- б) поєднання навчання з комуністичним вихованням, зречення буржуазного минулого і прищеплення масам комуністичних цінностей, ідеології та моралі;
- в) поєднання навчання з виробничою працею, скасування викладання Закону Божого;

г) утворення утравістичних (двомовних) шкіл, скорочення кількості україномовних шкіл, встановлення квот на вступ українців до університетів.

А	Б	В	Г

4. Назвіть територію УРСР, яка у лютому 1991 р. отримала статус автономії:

а) Крим; б) Закарпаття; в) Поділля; г) Буковина.

А	Б	В	Г

Завдання на встановлення правильної послідовності

5. Розташуйте події у хронологічній послідовності

- А. Революція на граніті;
Б. Створення Народного руху України за перебудову;
В. Ухвалення Верховною Радою УРСР Декларації «Про державний суверенітет України»;
Г. Катастрофа на Чорнобильській АЕС.

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

Завдання на встановлення відповідності

6. Установіть відповідність між назвами військових формувань та їх командувачами:

1 Добровольча армія;	А Михайло Фрунзе;
2 Українська Галицька Армія;	Б Михайло Галущинський;
3 Українські Січові стрільці;	В Нестор Махно;
4 Революційна Повстанська Армія України.	Г Антон Денікін;
	Д Олександр Греків.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Завдання відкритої форми з короткими відповідями

7. Назвіть терміни, визначення яких подано нижче.

– угода 1569 р. про об'єднання Королівства Польського та Великого князівства Литовського в єдину федеративну державу – Річ Посполиту:

– мистецький стиль кінця 16 – 18 ст., якому властиві підкреслена урочистість, декоративна пишність, мальовничість, пишні ефектні фасади:

– соціально-економічна політика влади в УСРР періоду 1919 – 1921 рр.:

– склад службовців, призначених чи затверджених на посади вищими органами; панівний клас радянського суспільства, партійно-державне керівництво: _____

8. Назвіть історичного діяча, зображеного на фото, та наведіть три факти з його життя і діяльності.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.

Завдання № 1 – № 4 екзаменаційного білета (з вибором однієї правильної відповіді) оцінюються в **0** або **5** балів.

Завдання № 5 (на встановлення правильної послідовності) оцінюється в **0**, **5**, **10** або **20** балів: **20** балів – за правильно визначену послідовність усіх подій; **10** балів – за визначення першої та останньої події; **5** балів – за визначення або першої, або останньої події; **0** балів – якщо зроблено більше однієї позначки в рядку або якщо неправильно визначено першу й останню події, або якщо відповідь на завдання не надано.

Завдання № 6 (на встановлення відповідності) оцінюється в **0**, **5**, **10**, **15** або **20** балів: за кожену правильно встановлену відповідність («логічну пару») нараховується 5 балів; **0** балів – якщо зроблено більше однієї позначки в рядку або якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари»), або якщо відповідь на завдання не надано.

Завдання № 7 – № 8 (відкритої форми з короткими відповідями) оцінюються по **20** балів кожне. У кожному з цих завдань пропонується надати по чотири короткі відповіді, кожна з яких оцінюється в 5 балів.

Максимальна кількість балів за співбесіду розраховується за формулою: $KB = 100 + \Pi_1 + \Pi_2 + \dots + \Pi_8 = 200$ балів, де $\Pi_1, \Pi_2 \dots \Pi_8$ – кількість балів за кожне завдання. Позитивною вважається оцінка не менше 130 балів.

V. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.

Для підготовки до співбесіди використовуйте шкільні підручники з історії України, рекомендовані Міністерством освіти і науки України та видані не пізніше ніж за останні 10 років.

Власов В.С. Історія України (рівень стандарт) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / В. С. Власов, С. В. Кульчицький. Київ: Літера ЛТД, 2018. 256 с.

Власов В.С. Історія України (рівень стандарт) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / В. С. Власов, С. В. Кульчицький, О. Є. Панарін. Київ: Літера ЛТД, 2024. 320 с.

Власов В.С. Історія України : підручник для 8 класу закладів середньої освіти / В. С. Власов, О. Є. Панарін, Ю. А. Топольницька. Київ: Літера ЛТД, 2021. 256 с.

Пометун О.І. Історія України : підруч. для 7 класу закладів загальної середньої школи / О. І. Пометун, О. В. Дудар, Н. М. Гупан. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 208 с.

Турченко Ф.Г. Історія України : підруч. для 9-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / Ф. Г. Турченко, В. М. Мороко. Київ: Генеза, 2017. 384 с.

Шкільні підручники (онлайн-видання для безкоштовного ознайомчого перегляду). Доступно на: https://pidruchnyk.com.ua/7klas/istorija_ukrainy7/ (Переглянуто 20.02.2025 р.).